

ข่าวสารเมล็ดพันธุ์พืช

E-Newsletter ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน 2562

<http://www.seed.or.th>

พิธีเปิดการประชุมทางวิชาการเมล็ดพันธุ์พืชแห่งชาติ ครั้งที่ 16
ระหว่างวันที่ 18 – 21 มิถุนายน 2562
ณ ห้องประชุมพระเพทราชา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จ.ลพบุรี

มีอะไรบ้างในฉบับนี้

- จากใจผู้จัดทำ 2
- ข่าวประชาสัมพันธ์ 2
- รายงานการสัมมนาเรื่อง CPTPP และ Fall Armyworm 3

จากใจผู้จัดทำ

ฉบับที่ผ่านมาได้นำเสนอ เรื่อง ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) เป็นข้อมูลที่ได้มาจาก กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ความเป็นมา และสถานะล่าสุด ข้อมูลพื้นฐาน และ สารระสำคัญของข้อบท ซึ่งสามารถหาอ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.dtn.go.th/index.php/forum1/tpp.html>

ฉบับนี้ ขอให้ข้อมูลเพิ่มเติม ในประเด็นของมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และทรัพย์สินทางปัญญา (การคุ้มครองพันธุ์พืช) ซึ่งเกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร และข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ Fall Armyworm หรือ หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด ทั้ง 2 เรื่องนี้ได้มาจากบทสรุปของการสัมมนา ที่จัดโดยสมาคมเทคโนโลยีชีวภาพ สัมพันธ์ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2562 ณ อาคาร KU Home ภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กทม

ดร.นิพนธ์ เอี่ยมสุภาษิต

ผู้จัดการสมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย

ข่าวประชาสัมพันธ์

Thailand International Seed Trade 2019

13-14 September 2019 Bangkok THAILAND

REGISTER NOW

www.tist.in.th

Thailand to host International Seed Trade 2019 in September

All local seed business stakeholders are invited to meet their international trade partners

Thailand International Seed Trade 2019 aims to bring together the largest gathering of all seed stakeholders in Thailand and have them meet their partners around the world on 13-14 September 2019 at Centara Grand Hotel @Central World in Bangkok.

This grand 2-day event will have seed producers, distributors, those involved in seed machinery and related technology, packaging and marketing people to get the opportunity to meet as many local and international business partners as they can possible meet in one venue at the most reasonable cost.

Best Paper Award 2018

Congratulations to Miss Chalisa Chaengsakul, Dr. Damrongvudhi Onwimol and Dr. Pasajee Kongsil for their Best Paper Award 2018 presented at The 15th National Seed Conferences 2018, Chiang Mai Province,

Paper titled: "Ethanol Production and Mitochondria-Related Gene Expression of Maize Seed after Artificial Aging"

รายงานการสัมมนา

เรื่องที่ 1 “CPTPP: ผลกระทบและการเตรียมความพร้อมที่อาจเกิดขึ้นต่อการเกษตรไทยในอนาคต”

ความเป็นมาของ CPTPP

โดย นางพิราภรณ์ กิจไพฑูรย์

เริ่มจากความตกลง TPP ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2558 และการลงนามความตกลง TPP เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2559 มีสมาชิก 12 ประเทศ ต่อมาประเทศสหรัฐอเมริกาถอนตัวเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2560 สมาชิก TPP ที่เหลือ 11 ประเทศ ได้ออกแถลงการณ์ร่วม เห็นชอบหลักการของ TPP และให้เปลี่ยนชื่อเป็น Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP) ในเดือน พฤศจิกายน 2560 รวมทั้งจัดทำความตกลงฯ เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2561 และเปิดให้สมาชิก CPTPP ลงนามได้ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม 2561 ความตกลงนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2561 ปัจจุบันมีประเทศให้สัตยาบันแล้ว 7 ประเทศ คือ เม็กซิโก ญี่ปุ่น สิงคโปร์ นิวซีแลนด์ แคนาดา ออสเตรเลีย และเวียดนาม มีสมาชิกใหม่ที่สนใจเข้าร่วม คือ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน และอังกฤษ (หลัง Brexit) รวมทั้งประเทศไทย

สาระสำคัญของ CPTPP

CPTPP เป็นความตกลงการค้าเสรีที่มีมาตรฐานสูง ครอบคลุมขอบข่ายการเปิดตลาดการค้า และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้า โดยที่การเปิดตลาดการค้า เป็นการเปิดตลาดในระดับสูง ซึ่งมีขอบที่เกี่ยวเนื่องในเรื่องของสินค้า (ภาษี/มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี) บริการ การลงทุน การจัดซื้อ และจัดจ้าง โดยรัฐ และประเด็นที่เกี่ยวข้องทางการค้าจะครอบคลุม ทรัพย์สินทางปัญญา แรงงาน สิ่งแวดล้อม E-commerce รัฐวิสาหกิจ และนโยบายการแข่งขัน

เพื่อให้ความยืดหยุ่นของประเทศสมาชิก ในการกำหนดนโยบายและออกกฎระเบียบทางการค้า การลงทุน จึงให้มีการชะลอการบังคับใช้บางประเด็นใน CPTPP เช่น การบริหารจัดการทางศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน การบริการข้ามแดน การบริการการเงิน โทรคมนาคม การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ทรัพย์สินทางปัญญา สิ่งแวดล้อม และความโปร่งใสและการต่อต้านการคอร์รัปชัน

ประโยชน์และผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลง CPTPP

ประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับ คือ

1. ขยายโอกาสการค้าและการลงทุนของไทยกับประเทศสมาชิก
2. ส่งเสริมการพัฒนาด้านกฎระเบียบและบรรยากาศที่ดีต่อการดึงดูดการลงทุน
3. ส่งเสริมและพัฒนาการเชื่อมโยงภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการของไทย เข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่า ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก
4. ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน และรักษาความเป็นผู้นำในการเป็นฐานการผลิตที่สำคัญในภูมิภาค

5. รอรับโอกาสที่จะมี FTAs กับประเทศต่าง ๆ ที่จะเข้าร่วม CPTPP เพิ่มเติมในอนาคต
ผลกระทบที่คาดว่าจะประเทศไทยจะได้รับ คือ

1. เพิ่มแรงกดดันในการแข่งขันกับสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมและบริการจากประเทศสมาชิก
2. การปรับปรุงด้านกฎระเบียบเพื่อรองรับความตกลง CPTPP อาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ และภาคธุรกิจในการปรับตัว
3. ภาคประชาสังคมยังมีข้อห่วงกังวล เกี่ยวกับการยกระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อบทของความตกลง CPTPP

ความตกลง CPTPP มีทั้งหมด 30 บท ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร จะมีอยู่ 2 บทใหญ่ ๆ คือ

บทที่ 6 ว่าด้วยเรื่อง มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS Measure) ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ คือ มาตรการ SPS จะต้องโปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ใช้ความตกลง SPS ขององค์การการค้าโลกเป็นพื้นฐาน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎระเบียบ SPS ใหม่ ๆ ก่อนการบังคับใช้ และใช้หลักการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย และ

บทที่ 18 ว่าด้วยเรื่อง ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ คือ ครอบคลุมเรื่องสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ การออกแบบอุตสาหกรรม สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ความลับทางการค้า ทรัพย์สินทางปัญญารูปแบบอื่น ๆ และการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา อำนาจความสะดวกให้กับผู้ประกอบการในการค้นหาและจดทะเบียนคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในตลาดใหม่ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสำหรับ SMEs

ในเรื่องยาและเกษตรกรรม มีความสมดุลระหว่างการส่งเสริมการคิดค้นนวัตกรรมใหม่และการเข้าถึงยาสามัญ ตลอดจนระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของสมาชิก โดยสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันในความตกลง TRIPS Agreement on Public Health และสามารถสงวนสิทธิ์ในการใช้มาตรการเพื่อปกป้องสาธารณสุขของประเทศได้

มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

โดย นายชนวัฒน์ สิทธิธูรณ์

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในเรื่อง มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS Measure) ดังกล่าว และได้ยกประเด็นข้อสังเกต/ข้อกังวลที่สำคัญด้าน มาตรการ SPS ดังนี้

1. ข้อกำหนดด้านความโปร่งใสในการดำเนินขั้นตอน/กระบวนการ/มาตรการ SPS ของประเทศภาคีสมาชิก เช่น แนวทางวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงประกอบการนำเข้า การยอมรับความเท่าเทียม การตรวจประเมินและตรวจสอบกักกัน
2. กลไกระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement) ของ CPTPP ที่เปิดโอกาสให้ภาคีสมาชิก ยื่นระงับข้อพิพาทต่อการประเมินความเสี่ยงทางวิทยาศาสตร์ การยอมรับความเท่าเทียมของระบบงานการตรวจสอบกักกันสินค้านำเข้า ซึ่งเป็นข้อบทที่มีความครอบคลุมสูงกว่า WTO และสูงกว่าความตกลง

ทุกฉบับที่มี

นอกจากนี้ยังได้นำเสนอ แนวทางปฏิบัติ/สิ่งที่ต้องดำเนินการ หากเข้า CPTPP ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องพัฒนากระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดภายใต้ความตกลง CPTPP โดยเฉพาะการเผยแพร่ข้อมูล/แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม รวมทั้งเตรียมความพร้อมต่อการตอบสนอง/ให้ข้อคิดเห็น โดยเฉพาะในประเด็นที่มีความเสี่ยงจะเกิดข้อพิพาททางการค้า เช่น กรณีที่ประเทศคู่ค้าพิจารณาว่า แนวทางปฏิบัติของไทยก่อให้เกิดความล่าช้า/เป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาดนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร เป็นต้น
2. พิจารณาทบทวนประเด็นที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
3. เตรียมความพร้อมข้อมูลความโปร่งใสของการดำเนินงาน SPS
4. พิจารณาผลกระทบและแนวทางการเลือกใช้กลไกระงับข้อพิพาท หรือกระบวนการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระบวนการ consultation ภายใต้ความตกลงที่มีผลอยู่ในปัจจุบัน (ไทยมีความตกลงการค้าเสรีแล้ว 9 จาก 11 ประเทศภายใต้ CPTPP ยกเว้น แคนาดาและเม็กซิโก รวมถึง RCEP)

ทรัพย์สินทางปัญญา (ด้านพืช)

โดย นางสาวธิดาคุณ แสนอุดม

กรมวิชาการเกษตร ซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลในเรื่องของการคุ้มครองพันธุ์พืช (ทรัพย์สินทางปัญญา (ด้านพืช) โดย สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ระบุว่า ประเทศที่จะเข้าเป็นสมาชิก CPTPP จะต้องให้สัตยาบัน หรือเข้าเป็นสมาชิก UPOV 1991 (Article 18.7 International Agreement) ซึ่งเป็นข้อตกลงสากลที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

UPOV 1991 เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ฉบับปี ค.ศ. 1991 สาเหตุที่ต้องมีการคุ้มครองก็เนื่องจากว่า การปรับปรุงพันธุ์พืชเพื่อให้ได้พันธุ์ใหม่ที่ดีกว่าพันธุ์ที่ใช้อยู่เดิม ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญ ใช้เวลาหลายปี และที่สำคัญต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก จึงต้องมีระบบคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุน และป้องกันการละเมิดพันธุ์ เงื่อนไขในการคุ้มครองประกอบด้วย

พันธุ์พืชนั้นต้องเป็นพันธุ์ใหม่ที่ผ่านการพัฒนาปรับปรุง มีลักษณะประจำพันธุ์ที่แตกต่างจากพันธุ์อื่น มีความสม่ำเสมอของลักษณะประจำพันธุ์ มีความคงตัวของลักษณะประจำพันธุ์ พันธุ์พืชนั้นต้องยังไม่ขายเกินกว่า 1 ปีในประเทศ และ 4 ปี หรือ 6 ปี (สำหรับไม้ยืนต้นและไม้เถายืนต้น) ในต่างประเทศ และมีการตั้งชื่อพันธุ์ใหม่อย่างเหมาะสม

สิทธิที่นักปรับปรุงพันธุ์พืชจากการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ คือ อายุการคุ้มครอง 20 ปี (25 ปีสำหรับไม้ยืนต้นและไม้เถายืนต้น) นับจากวันออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียน การกระทำที่เกี่ยวข้องกับส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชที่ได้รับการคุ้มครอง ได้แก่ การผลิตหรือผลิตซ้ำ การปรับปรุงสภาพเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้ขยายพันธุ์ การเสนอขาย การขายหรือการพาณิชย์อื่น ๆ การส่งออก การนำเข้า และการเก็บสำรองเพื่อวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น การกระทำที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกี่ยวเนื่องได้ของพืช (ผลผลิต) ที่ได้จากการนำส่วนขยายพันธุ์ของ

พันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต และการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ที่ทำมาโดยตรงจากสิ่งที่เกี่ยวข้องได้ ที่ได้จากการนำส่วนขยายพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต

สิทธินักปรับปรุงพันธุ์จะไม่ครอบคลุมถึง การกระทำที่ได้ทำไปโดยส่วนตัวและไม่มีวัตถุประสงค์ทางการค้า การกระทำที่มีวัตถุประสงค์ด้านการศึกษาทดลอง และการกระทำใดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงพันธุ์พืชอื่น นอกจากนี้ยังให้สิทธิพิเศษสำหรับเกษตรกร ให้สามารถเก็บส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์คุ้มครองไว้ใช้เพาะปลูกต่อไปในพื้นที่ของตนเองได้

ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับ นอกจากจะเปิดโอกาสได้เข้าถึงพันธุ์พืชใหม่/เมล็ดพันธุ์/ส่วนขยายพันธุ์ที่มีคุณภาพแล้ว เกษตรกรมีโอกาสมิเพิ่มรายได้ อันเป็นผลมาจากผลผลิตที่เพิ่มขึ้นและลดอัตราเสี่ยงในความเสียหายของผลผลิต จากการใช้พันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับคุ้มครอง

ประเทศไทยมี พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2545 ที่ไม่เพียงแต่ให้ความคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่เท่านั้น แต่ยังให้ความคุ้มครองไปถึง พันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์พืชป่าด้วย ซึ่งพันธุ์พืชทั้ง 2 ประเภทนี้ ไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติของ UPOV 1991 นอกจากนี้ยังมีอายุการคุ้มครองพันธุ์พืชที่แตกต่างกัน (น้อยกว่า) รวมทั้งไม่มีการคุ้มครองชั่วคราว

ความกังวลว่าการขยายขอบเขตสิทธินักปรับปรุงพันธุ์ไปจนถึงผลผลิตและผลิตภัณฑ์นั้น มากเกินไปจะทำให้ประชาชนเดือดร้อน แต่ในความเป็นจริง ขอบเขตสิทธิจะไม่ขยายไปถึงในส่วนของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ หากซื้อเมล็ดพันธุ์พืชใหม่มาอย่างถูกต้อง และความกังวลว่า พันธุ์พืชพื้นเมืองดั้งเดิมของไทยจะหายไป ความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชจะลดลง แต่ในความเป็นจริง พันธุ์พืชพื้นเมืองดั้งเดิมไม่หายไป กลุ่มเกษตรกรเพื่อยังชีพหรือบริโภครายได้ในท้องถิ่นและนิยมพันธุ์พืชพื้นเมืองดั้งเดิมยังคงดำเนินชีวิตประกอบอาชีพได้ตามปกติ ทั้งการซื้อขายและเปลี่ยนพันธุ์กรรม หน่วยงานรัฐและสถาบันการศึกษาได้รวบรวมเก็บรักษาพันธุ์พืชดั้งเดิมไว้ทั้งในรูปแบบธนาคารเมล็ดพันธุ์และแปลงรวบรวมพันธุ์ การคิดค้นพัฒนาพันธุ์พืชใหม่เพิ่มขึ้นจะเป็นการเพิ่มเติมความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวทางเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ที่สำคัญคือ สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ เกี่ยวกับอนุสัญญา UPOV 1991 ให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างความเข้าใจในประเด็นความกังวลที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

ไม่ว่ารัฐบาลจะมีมติเห็นชอบที่จะเข้าร่วม CPTPP หรือไม่ก็ตาม รัฐบาลควรจะต้องกำหนดเป็นนโยบายให้ชัดเจนในประเด็นต่อไปนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ หรือเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม รวมทั้งเทคโนโลยีการแก้ไขยีน ในการพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อแก้ปัญหาในการผลิตของเกษตรกร ที่เห็นได้ชัดในปัจจุบัน คือ หนอนกระทุ้งข้าวโพดลายจุด (Fall Armyworm) ในขณะที่การพัฒนาพันธุ์พืชโดยใช้วิธีการดั้งเดิมไม่สามารถทำได้
2. ส่งเสริมและผลักดันให้มีการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ให้สอดคล้องกับหลักการที่มีการยอมรับในระดับสากล หรือตามข้อตกลง UPOV 1991 เพื่อกระตุ้นให้มีการพัฒนาพืชพันธุ์ใหม่ ลดปัญหาการขโมย

พันธุ์ และเปิดโอกาสให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงและเลือกใช้พืชพันธุ์ใหม่ที่เหมาะสมต่อพื้นที่ปลูก และตรงตามความต้องการของตลาด

3. ส่งเสริมและผลักดันให้มีการผลิตพืชในรูปแบบ เกษตรดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice – GAP) เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลดีต่อการส่งออกสินค้าเกษตร
4. ส่งเสริมและผลักดันดำเนินการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่สาธารณชน โดยให้ภาครัฐ ภาคเอกชน สมาคมทางวิชาการ และองค์กรพัฒนาชุมชนที่ไม่หวังผลกำไร ร่วมมือกันดำเนินการ ในประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อ เก่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และต้องทำอย่างต่อเนื่อง

เรื่องที่ 2 “Fall Armyworm: การป้องกันกำจัดและแนวทางการแก้ไขปัญหายั่งยืน”

Fall Armyworm (หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด)

โดย นายศรุต สุทธิอารมณ

การระบาดและการเข้าทำลาย

Fall Armyworm (FAW) หรือ หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Spodoptera frugiperda* (J.E Smith, 1797) เป็นแมลงศัตรูพืชท้องถิ่นในพื้นที่เขตร้อนและกึ่งร้อนของทวีปอเมริกา ที่สามารถระบาดข้ามเขตแดนได้ ในปี 2559 พบการระบาดของแมลงศัตรูพืชชนิดนี้ในข้าวโพดและอีกหลายพืชในหลายประเทศของทวีปแอฟริกา และในปี 2561 พบการระบาดในข้าวโพดเช่นกันในรัฐ Chikkaballapur และ Karnataka ของประเทศอินเดีย

ในเดือนสิงหาคม 2561 FAO ได้ออกหนังสือแจ้งเตือนประเทศสมาชิก รวมทั้งประเทศไทย โดยกรมวิชาการเกษตรให้เฝ้าระวัง FAW เนื่องจากถูกจัดว่าเป็นศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากสามารถเข้าทำลายพืชได้มากกว่า 80 ชนิด โดยเฉพาะข้าวโพด และสามารถบินได้ไกล (ตัวเต็มวัย) ถึง 100 กม/คืน ทำให้ผลผลิตข้าวโพดสูญหายได้อย่างมีนัยสำคัญถ้าไม่มีการบริหารจัดการที่ดี และมีศักยภาพสูงที่จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร นอกจากนี้ในอินเดียใช้เวลาเพียง 4 เดือน หนอนชนิดนี้สามารถแพร่ระบาดไปได้ทั่วประเทศ และเป็นการแพร่ระบาดแบบไม่มีทิศทาง และคาดว่าจะแพร่ระบาดถึงทวีปออสเตรเลีย ซึ่งขณะนี้พบว่ามี การแพร่ระบาดไปในอินโดนีเซียแล้ว

หลังจากได้รับหนังสือแจ้งเตือนจาก FAO กรมวิชาการเกษตร ได้ดำเนินการเฝ้าระวัง โดยการออกสำรวจในพื้นที่ปลูกข้าวโพดแนวชายแดนสาธารณรัฐสหภาพเมียนมา จังหวัดตาก ระหว่างวันที่ 27 – 31 สิงหาคม 2561 และ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ระหว่างวันที่ 11 – 17 กันยายน 2561 แต่ไม่พบการระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด นอกจากนี้ได้จัดทำมาตรการ การเฝ้าระวังหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด เป็นมาตรการระยะสั้น คือ (1) สร้างการรับรู้ให้รู้จักหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด และวิธีป้องกัน และ (2) เฝ้าระวังและป้องกันกำจัดหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด ในพื้นที่ปลูกข้าวโพดทั่วประเทศ และมาตรการระยะยาว คือ (1) สำรวจและเตือนภัยหนอนกระทู้ฯ อย่างต่อเนื่อง และ (2) ศึกษาวิจัยวิธีการป้องกันกำจัดหนอนกระทู้ฯ โดยวิธีการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ประเทศไทย เดิมคาดว่าจะเข้ามาในปี 2562 แต่พบว่ากลับเข้ามาเร็วกว่าที่คาดไว้ โดยได้มีการพบการระบาดของครั้งแรกที่แปลงข้าวโพดในจังหวัดตาก ในแหล่งปลูกข้าวโพดฤดูแล้ง เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2561 และได้รับรายงานไปยัง International Phytosanitary Portal (IPP) เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2561 กรมวิชาการเกษตรจึงได้แจ้งกรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานในจังหวัด พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันกำจัดหนอนกระทุ้งข้าวโพดหลายจุด ปัจจุบันพบการระบาดของหนอนกระทุ้งใน 50 จังหวัด แม้ในจังหวัดกระบี่ที่มีแปลงข้าวโพดในป่าเพียงแปลงเดียว ปัจจัยที่ทำให้เกิดการระบาดอย่างรวดเร็ว ได้แก่ การปลูกข้าวโพดไม่พร้อมกันในแต่ละพื้นที่ แมลงตัวนี้ (ตัวเต็มวัย) จะวางไข่ได้มากถึง 2,000 ฟอง/ตัว มีวงจรชีวิต (life cycle) อยู่ที่ 30 – 40 วัน และบินได้ไกลถึง 100 กม./คืน

การเข้าทำลายข้าวโพด เกิดขึ้นในระยะที่เป็นตัวหนอนเท่านั้น โดยจะเข้าทำลายเข้าทำลายข้าวโพดตั้งแต่อายุประมาณ 7 วัน จนกระทั่งออกฝัก โดยกัดกินยอดและใบข้าวโพดแห้ง หรือกัดกินทั้งแผ่นใบ และจะพบตัวหนอนหลบซ่อนแสงอยู่ที่ยอดหรือโคนกาบใบข้าวโพด ความเสียหายที่เห็นได้ชัดคือ ในระยะต้นอ่อนทำให้พืชตาย ระยะต้นแก่พืชจะไม่เจริญเติบโต ฝักลีบเล็กไม่สมบูรณ์ หากระบาดรุนแรงจะทำให้ผลผลิตเสียหายร้อยละ 73 ของพื้นที่

การป้องกันกำจัด

ในเบื้องต้น กรมวิชาการเกษตร ได้แนะนำการป้องกันกำจัดโดยวิธีใช้สารเคมี เมื่อพบการระบาดของหนอนกระทุ้ง ดังนี้

1. สารสไปนีโทแรม (spinetoram) 12% SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร (สารในกลุ่ม 5) หรือ
2. สารคลอแรนทรานิลิโพรล (chlorantriliprole) 5.17% SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ สารฟลูเบนไดอะไมด์ (flubendiamide) 20% WG อัตรา 6 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร (สารในกลุ่ม 28) หรือ
3. สารคลอร์ฟิเนาพอร์ (chlorfenapyr) 10% SC อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร (สารในกลุ่ม 13) หรือ
4. สารอินดอกซาคาร์บ (indoxacarb) 15% SC อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร (สารในกลุ่ม 22)

โดยพ่นสารดังกล่าวทุก 7 วันติดต่อกัน 2 – 4 ครั้ง และต้องสลับกลุ่มสารทุก 30 วัน (1 วงรอบชีวิต) เพื่อลดความต้านทานสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และควรพ่นสารฆ่าแมลงในช่วงเย็น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่หนอนออกจากที่หลบซ่อน และ สำหรับข้าวโพดอายุ 30 วันขึ้นไป หนอนที่เริ่มโตเจาะเข้าไปอยู่ในยอดให้พ่นสารฆ่าแมลงเข้าไปในกรวยใบ

ความเสียหายและการป้องกันกำจัดของเกษตรกร

โดย นายสุภกรณ สัจจวรรณะ

นายสุภกรณ สัจจวรรณะ ซึ่งเป็นเกษตรกรมืออาชีพ กล่าวว่า ได้พบการระบาดของหนอนกระทุ้งข้าวโพดหลายจุด ในแปลงปลูกข้าวโพดหลังนา ในฤดูที่ผ่านมา เกษตรกรต้องใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดมากถึง 4 – 5 ครั้ง ตลอดอายุการปลูกข้าวโพด และขนาดพ่นสารเคมีเต็มที่ตั้งกล่าว ยังทำให้ผลผลิตลดลงร้อยละ 40 ขณะเดียวกันก็เพิ่มต้นทุนจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณ 600 บาท/ไร่ อย่างไรก็ตามในประเศสหรัฐอเมริกาและบราซิล มีการใช้พันธุ์ข้าวโพดตัดแปลงพันธุกรรม (ข้าวโพด GM) ที่ต้านทานต่อหนอนดังกล่าว โดยไม่ทำ

ให้ผลผลิตข้าวโพดลดลง และไม่ต้องใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด จึงอยากจะมีคำถามถึงภาครัฐ ดังนี้

1. จะบริหารจัดการหนอนหญ้าตายจุดให้ได้ผลได้อย่างไร
2. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐไปสู่เกษตรกรต้องรวดเร็ว
3. บริษัทขายเมล็ดพันธุ์ ควรคลุกเมล็ดพันธุ์ในการป้องกันกำจัดหนอน ซึ่งสามารถควบคุมได้ในระยะข้าวโพดงอก ก่อนจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกร